

Joke Tjalsma, theaterdier in hart en nieren, speelt demente dame Je leeft en opeens is het voorbij

Hanneke van den Berg

Twee mensen raken met elkaar in gesprek. Ze lijken elkaar niet te kennen en de vrouw probeert hem op afstand te houden, maar stukje bij beetje ontdekt ze dat ze hem toch beter kent dan ze ooit had vermoed. Dit vormt de kern van de theatervoorstelling 'Een coming of age voor bejaarden' waarin Joke Tjalsma de dame in kwestie speelt. Joke Tjalsma is nooit een actrice geweest die erop uit was een Bekende Nederlander te worden. Commerciële klussen, vooral op televisie- en filmgebied, waren nooit haar ding. Zij heeft haar rollen altijd zorgvuldig gekozen en speelde mooie rollen in juweeltjes als de film 'Iep' en de tv-serie 'De Daltons'. In de tv-serie 'Knofje' maakte ze bij kinderen een onuitwisbare indruk met haar toch vrij kleine rol als bakkersvrouw.

Theaterdier

Maar televisie en film zijn bijzaken voor haar. Zij is een theaterdier in hart en nieren. Grote vrije producties zijn ook daar zelden aan haar besteed. „Eigenlijk gaat het er bij mij altijd om met wie ik ga werken. Als de acteurs en de regisseur me bevallen, zeg ik vaak al ja zonder dat ik een script heb gezien. Dit stuk nam ik ook aan omdat Rik van den Bos het stuk heeft geschreven. Dat was voldoende voor mij om te weten dat het goed zou worden.”

„Ooit heb ik een keer Kniertje gespeeld in 'Op hoop van zegen'. Dat had ik nooit van mezelf verwacht, want ik wilde geen rollen spelen die al zo vaak zijn vertolkt. Maar de regisseur van het stuk, Erik Whien, wist me toch over te halen. Ik ben toen in het theaterinstituut alle actrices gaan bekijken waar de registratie van was bewaard en ontdekte dat ze van Kniertje allemaal een slachtoffer maakten. Dat wilde ik toen per se niet. Zo kon ik er toch iets eigens aan toevoegen en werd het heel

leuk.”

Menselijk tekort

„'A coming of age voor bejaarden' gaat volgens mij vooral over het menselijk tekort. Je leeft en opeens is het voorbij. Als je achterom kijkt, blijkt dat er uiteindelijk niet zoveel wezenlijks is gebeurd. Ik heb zelf ook altijd het gevoel dat er in de eerste 25 jaar van mijn leven van alles is gebeurd. En nu ben ik 58 en als ik dan bedenk wat ik tussen mijn dertigste en nu heb gedaan, lijkt dat zo weinig. Hetzelfde geldt eigenlijk voor relaties. Als je iemand vraagt om zijn partner te omschrijven, komen velen niet verder dan: 'dit is zijn beroep, zo doen we dingen met elkaar en hij rookt niet'. Is dat dan echt alles wat je van elkaar weet? Dan neem je aan het einde van het leven afscheid van elkaar en schrik je hoe slecht je elkaar eigenlijk kent.”

„In deze voorstelling wordt de vrouw die ik speel langzamerhand dement. Dat is ook heel pijnlijk voor haar partner. Die probeert haar nog zoveel mogelijk bij alles te betrekken, maar merkt steeds meer hoe ze van hem afdrijft. Dan vraagt hij zich af wat ze dan eigenlijk al die tijd samen hebben gehad, als er uiteindelijk toch niets van overblijft. En zij mist, op haar beurt, haar man, ofschoon hij naast haar zit. Maar ze herkent hem niet. Dat is verdrietig, hè? Maar ik hou eigenlijk wel van de treurigheid van het leven. Het biedt ook troost, dat geluk niet zaligmakend is. Het is nou eenmaal niet altijd gezellig in het leven.”

Waar Joke Tjalsma in deze rol vooral op wil letten is dat ze de vrouw niet al te dement speelt. „Ik wil dat meer laten zien in de stukken tussen de tekst door, als ik rondloop of ergens in een hoek sta. Ik wil niet opeens heel sloom gaan praten, want die dementie mag niet het enige onderwerp worden. Het gaat ook over de vergankelijkheid van het leven, hoe het als

zand door je vingers glipt. Dat is het grotere geheel.”

Freelancer

Joke Tjalsma is haar hele werkende leven al een freelancer in de toneelwereld. „Het is heerlijk om de vrijheid te hebben om van de een naar de ander te gaan, al ben ik erg trouw aan de mensen waar ik graag mee werk. Maar door al die vreselijke bezuinigingen in de cultuursector zijn veel van die interessante, onafhankelijke toneelgezelschappen verdwenen, dus mijn gebied is wel een beetje verdord. Zoveel is er tegenwoordig niet meer te kiezen. Zelf een voorstelling maken is al helemaal moeilijk geworden. Je krijgt bijna nergens meer subsidie voor. Als ik ooit nog de kans krijg, zou ik zo graag eens een voorstelling maken over een wetenschappelijk onderwerp. Ik ben dol op wetenschap en zou daar graag dingen over uitleggen op het toneel. Maar ik zou de kar niet in mijn eentje willen trekken. Ik ben op mijn sterkst als ik tegen iemand aan kan schuren. Als ik te veel verantwoordelijkheid krijg, word ik blind in mijn denken. Dus dat moet ik niet doen.”

Theater

'Een coming of age voor bejaarden' door TG Berg&Bos.

Première: 12 februari, Toneelschuur, Haarlem.

Daarna uitgebreide tournee.

Meer info:

www.tgbergenbos.nl